VZDĚLÁVÁNÍ

Známky nepoužívejme jako zbraň, říká učitel roku Tomáš Chrobák

KATEŘINA PERKNEROVÁ

Baška je obec po obou stranách historické moravsko-slezské hranice, má přibližně 3 800 obyvatel a dělí se na tři části: Kunčičky u Bašky a Hodoňovice, jež se nacházejí na Moravě, a Bašku, která leží ve Slezsku. Hranici mezi moravskou a slezskou částí obce tvoří řeka Ostravice.

Od pondělního večera je obec Baška přitažlivá ještě jednou charakteristikou. Na zdejší základní škole totiž učí **Tomáš Chrobák**, čerstvý držitel ceny Global Teacher Prize Czech Republic 2019.

Česká obdoba světového ocenění inspirativních pedagogů, kterou organizuje nezisková organizace EDUin, má za sebou dva ostré a jeden nultý ročník.

Zatímco před dvěma lety se sešlo sto nominací, letos to bylo 688. Do klání se nakonec přihlásilo 124 učitelů ze všech krajů kromě Karlovarského. Do semifinále se dostalo 31 lidí a odborná porota pak vybrala deset finalistů. Na bronzový stupínek vystoupal chemikář František Brauner z Gymnázia Olomouc – Hejčín, na stříbrný Monika Olšáková ze ZŠ a MŠ Janovice, která vyučuje přírodopis, chemii, angličtinu a environmentální výchovu, zlatý pak patří matematikáři a tělocvikáři Tomáši Chrobákovi ze ZŠ Baška.

KAŽDÁ HODINA JE DÍLO

Za tímto strohým výčtem se skrývá tolik umu, fantazie, obětavosti, nadšení a radosti z učení, že se to těžko sděluje lidem, kteří vyznamenané pedagogy nezažili ve třídách, nebo aspoň zprostředkovaně na videu. Každý z nich přistupuje k žákům jako k bytostem, které je třeba povzbudit, navnadit, získat. „Nejvíc mě těší, když vidím, že moje práce dopadá na úrodnou půdu, že se den po dni děti zlepšují, mají úspěch. Obohacuje mě to jako učitele i jako člověka," řekl Deníku Chrobák.

Po přebrání první ceny, která představuje 50 tisíc korun, tisíc euro na zahraniční stáž a grantovou podporu nadace O2 Chytrá škola ve výši 100 tisíc korun (v globálním měřítku vítěz dostává milion dolarů) a křišťálovou korunu, Tomáš Chrobák uvedl, že má důvěru v děti a jejich schopnost přijmout odpovědnost za své učení. „Přál bych si, aby bylo hodně pedagogů, kteří mají sebevědomí neučit direktivně a nepoužívat známky jako zbraň," sdělil.

> „Nejvíc mě těší, když vidím, že moje práce dopadá na úrodnou půdu, že se den po dni děti zlepšují, mají úspěch. Obohacuje mě to jako učitele i jako člověka."
> Tomáš Chrobák, učitel roku

ODVÁŽNÝ PRŮKOPNÍK

Porota ocenila, že Chrobák, který vyžívá Hejného metodu výuky matematiky, sdílí své zkušenosti s ostatními kolegy.

Spolupracuje i s Monikou Olšákovou, jež působí jen v pár kilometrů vzdálených Janovicích. „Učení v sobě obsahuje spoustu příležitostí," říká Olšáková, která učí konstruktivistickou metodou. Výjimečný prvek české soutěže je v tom, že porotci vidí finalisty přímo v akci, s jejich žáky. „Každá hodina je dílo, artefakt," podotkl člen poroty, vysokoškolský pedagog Josef Valenta.

Celý večer měl mimořádně pozitivní náboj, k němuž přispěly i videovzkazy známých osobností, jež se vyznávaly z lásky ke svým kantorům. Punc významnosti mu pak dodala přítomnost ministra školství Roberta Plagy či senátorů Jiřího Drahoše a Jiřího Růžičky.

TI NEJLEPŠÍ. První dojmy ze slavnostního večera si sdělila letošní desítka finalistů. 2 x foto: Kateřina Lánská/EDUin

VÍTĚZOVÉ. František Brauner (vlevo) z Gymnázia Olomouc – Hejčín (vlevo) skončil třetí, Tomáš Chrobák (uprostřed) ze ZŠ Baška u Frýdku-Místku první a Monika Olšáková ze ZŠ Janovice druhá.

„Kritéria soutěže jsou přesně tím, co bychom měli od učitelů pro 21. století očekávat. Vnímám je jako ambasadory změny, kterou si všichni přejeme. Při společném úsilí nelze tříštit síly," uvedl ministr školství Plaga. Ne nadarmo výherci převzali od výkonného ředitele EDUin Jana Dolínka mladou jabloň jako symbol budoucí bohaté sklizně, která přijde jen tehdy, když je péče zahradníka příkladná a půda nakypřená.

KRITÉRIA PRO 21. STOLETÍ

Podle čeho porotci kandidáty posuzovali? Hodnotili je na základě čtyř kritérií: podpora vzdělávacího úspěchu každého žáka, vytváření přenositelných inovativních forem výuky, spolupráce s dalšími vzdělávacími organizacemi a zapojení i vlivu v profesní komunitě.

Tomáš Chrobák například do světa poslal text, kde se píše: „Pokud slabší žák nemá v hodině příležitost být úspěšný a nadaný nemá před sebou výzvu, tak je to pro ně naprosto zbytečný čas. Zde vnímám jako zcela zásadní gradaci úloh (úlohy se stoupající náročností). Častou chybou je, že úloha pro žáka nadaného se od úlohy pro žáka slabého liší přidáním dalších deseti operací, vytknutí, či vzorců. NE. Úloha nesmí jít do šířky, ale do hloubky. Pak je teprve inspirační a rozvíjí žákovo růstové myšlení. Jinak je pouze ubíjející a nudná a nadaný žák nám brzy vlastně zmizí."

RŮZNÉ ARGUMENTY

A myslíte, že v jeho hodinách se jen počítá? Kdeže. „Došli jsme se žáky k otázce, zda je více 1,09 nebo 1,12. Pro nás samozřejmě banalita. Ale třída se z nějakého záhadného důvodu rozdělila na dvě části. Každá skupina přinášela argumenty, proč právě její řešení je správné. Já jsem do toho vůbec nevstupoval. Jasno bylo až po 20 minutách. Děti do toho radostí křičely: 'To je tady jako u soudu!' Asi tušíte, na kterou hodinu nejraději vzpomínají. V této hodině byly EMOCE. Ne strach a obavy, ale radost." Letošní ocenění je evidentně ve správných rukou.

Co také napsali do nominací

„Paní učitelka je tou nejlepší pedagožkou, s jakou se může student na své cestě (nejen za literárním) vzděláním setkat. Naprosto jedinečná renesanční osobnost mnoha talentů. Neskutečná inspirace a vášeň pro svou profesi."

„Nejlepší učitelka 1. a 2. tříd. Dokáže pracovat s obrovským zaujetím. Učí logiku, kreativitu a každé dítě pod jejím vedením prokazuje velký progres. Být na jejích hodinách byl zážitek, jak motivovat a pracovat s caparty."